

Rada Gminy Czarnków
ul. Rybaki 3
64-700 Czarnków
tel. 067 253 02 95

UCHWAŁA NR VIII/70/2015
RADY GMINY CZARNKÓW
z dnia 17 marca 2015 r.

RADCA PRAWNY

(mgr Kazimierz Hundt)
Rd-P/139

w sprawie zatwierdzenia Planu Rozwoju Miejscowości Walkowice na lata 2015-2020.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 7 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (j.t. Dz. U. z 2013 r. poz. 594 ze zm.[1])) uchwala się, co następuje:

- § 1. Zatwierdza się Plan Rozwoju Miejscowości Walkowice na lata 2015 – 2020 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Gminy Czarnków
Henryk Mielicki

[1]¹ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2013 r. poz. 645, poz. 1318, Dz. U. z 2014 r. poz. 379, poz. 1072

Załącznik do
uchwały Nr VIII/70/2015
Rady Gminy Czarnków
z dnia 17 marca 2015 r.

Plan rozwoju miejscowości

WALKOWICE

na lata
2015-2020

Gmina Czarnków

SPIS TREŚCI

I. Ogólna charakterystyka wsi	3
II. Inwentaryzacja zasobów wsi	5
1. Warunki naturalne wsi	5
2. Środowisko przyrodnicze	7
3. Klimat	18
4. Społeczność wiejska.....	19
5. Przestrzeń i infrastruktura techniczna.....	20
6. Gospodarka i rolnictwo	21
7. Dobra publiczne	22
8. Dziedzictwo historyczno-kulturowe	22
III. Ocena potencjalnych możliwości wsi(Analiza SWOT)	26
IV. Wizja wsi - wiodące kierunki rozwoju.....	27
V. Wykaz planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną w latach 2015-2020.....	28

I. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA WSI

Walkowice posiadają bardzo długą metrykę, bowiem w źródłach wzmiankowano już o nich w XII wieku. Pewnym jednak jest, że początki wczesnośredniowiecznego osadnictwa na tym terenie sięgają znacznie wcześniejszego okresu niż wiek XII.

Od momentu pojawienia się w źródłach pisanych były częścią klucza czarnkowskiego. W dokumencie datowanym na lata 1102/1202, król Polski nadaje Mikołajowi wojewodzie kaliskiemu gród Czarnków, z prawem użytkowania lasów Vytrin i Sluhawy, oraz dziedziny Gębice, **Walkowice**. Natomiast Kazimierz Wielki w roku 1343 dał komesowi Sędziwojowi z Czarnkowa miasto Czarnków wraz z kmieciami zamieszkałymi pod miastem w osadzie Kissy i z wsiami Gębice i **Walkowice**. Przez cały XV i XVI wiek należały **Walkowice** do klucza czarnkowskiego. Pełny skład klucza znany z roku 1486, prawdopodobnie jednak już przed 1466 r. miał on ten sam zasięg: miasto Czarnków z rybakami zamieszkałymi pod zamkiem, ½ wsi Gulcz, wsie Połajewo, Boruszyn, Młynkowo, Śmieszkowo, Białężyn, Brzeźno, Sarbia, Kruszewo, **Walkowice** i Prosna.

Niewielką osadę Walkowice, która składała się z trzech dymów, zamieszkiwali narocznicy, którzy właścicielowi ziemi dostarczali daniny rocznej – zwanej narocznik. Zajmowali się oni chowem bydła i nierogacizny w lasach, łowieniem ryb w rzece oraz bardzo dochodowym bartnictwem.

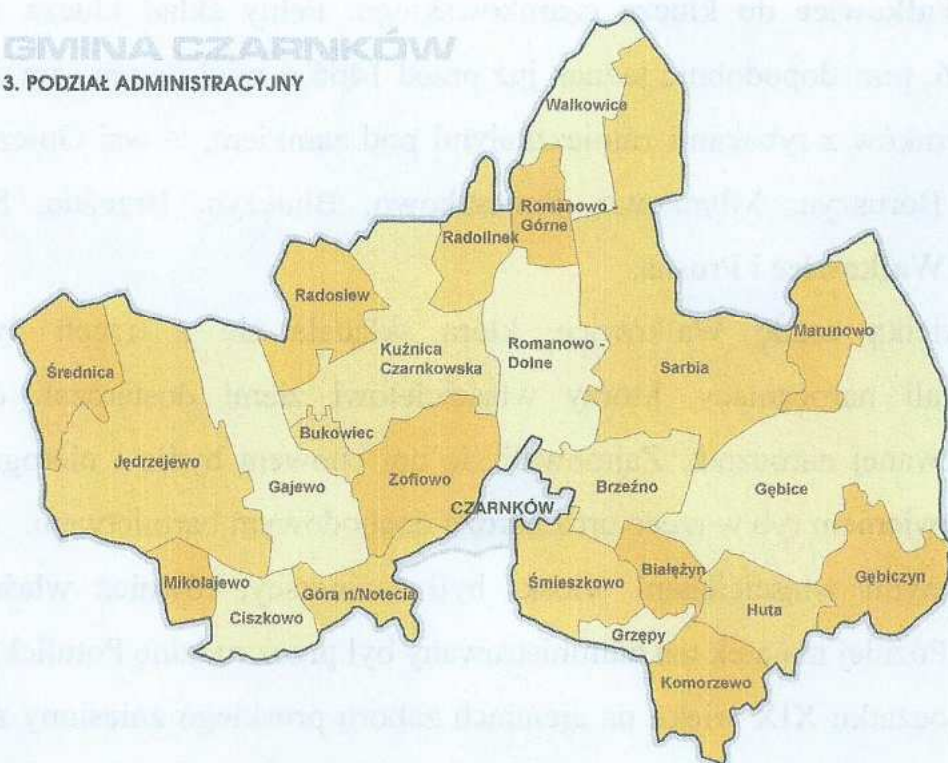
Kolejnymi właścicielami wioski byli Swinarscy, również właściciele Kruszewa. Później majątek ten administrowany był przez rodzinę Potulickich.

Na początku XIX wieku na ziemiach zaboru pruskiego zniesiony zostaje system poddańczy. Na mocy edyktu królewskiego uwłaszczeni chłopcy zaczynają nabywać ziemię i zakładać własne gospodarstwa. Rozszerzyła się zabudowa wsi w kierunku rzeki Noteć. Około roku 1820 mieszkańcy wybudowali pierwszą własną szkołę.

Od 2 połowy XVIII wieku dochodzi do bardzo dynamicznych przekształceń doliny Noteci, włącznie z powodów politycznych. Fryderyk II przystąpił do szybkiego osuszenia doliny i kanalizowania Noteci. Dno doliny stale zalewane wodą i zarośnięte przez nieprzebyte łożowiska, czyli gęste zakrzewienia wierzbowe i wierzbowo-brzozowe bezpowrotnie zostały stracone. Przemiany niewątpliwie zubożyły krajobraz Pradoliny, niewątpliwie jednak stały się motorem napędzającym koniunkturę na rynku pracy. Potrzebna była obsada na stopniach wodnych – m.in. w Walkowicach, przeprawy promowej skracającej drogę z Ujścia przez Walkowice do Radolina, Trzcianki, Wałcza.

Obecnie sołectwo Walkowice zamieszkałe jest przez 328 osób. Stanowi to 3% ludności gminy Czarnków. Administracyjnie stanowi jedną z 24 jednostek pomocniczych Gminy Czarnków.

3. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

O pochodzeniu nazwy Walkowice opowiadają legendy:

1. pochodzi od lasu Puszczy Nadnoteckiej, gdzie cięto drzewo na wałki

2. Walkowice położone z dala od siedzib ludzkich otoczone borami Puszczy Nadnoteckiej z jednej strony a zarośniętą lasami łągowymi z dębami, jesionami, olchami, wiązami i wierzbami z drugiej strony musiały zmagać się z przeciwnościami losu. W tych najdawniejszych czasach mieszkańcy osady nieustannie prowadzili walkę z wilkami; stąd też nazwa wsi.

II. INWENTARYZACJA ZASOBÓW WSI

1. Warunki naturalne wsi

Walkowice to niewielka wieś leżąca na lewym brzegu Noteci. Rzeka ta na odcinku od ujścia Gwdy do połączenia z Wartą płynie szeroką łąkową doliną rzeczną.

Nad tarasami zalewowymi wznosi się piaszczysty taras lodowcowo – rzeczny inaczej zwany tarasem walkowickim. Gleby mułowo - bagienne torfowe i murszowe oraz wytworzone z gliny zwałowej, jak również złoża piasków naglinowych i naiłowych.

Podmokła pradolina poprzecinana starorzeczami do przełomu XIX i XX wieku, kiedy nastąpiła regulacja Noteci, była bardzo atrakcyjnym obszarem dla ekstensywnej gospodarki pradziejowej, głównie ze względu na znajdujące się tam żyzne gleby hydrogeniczne.

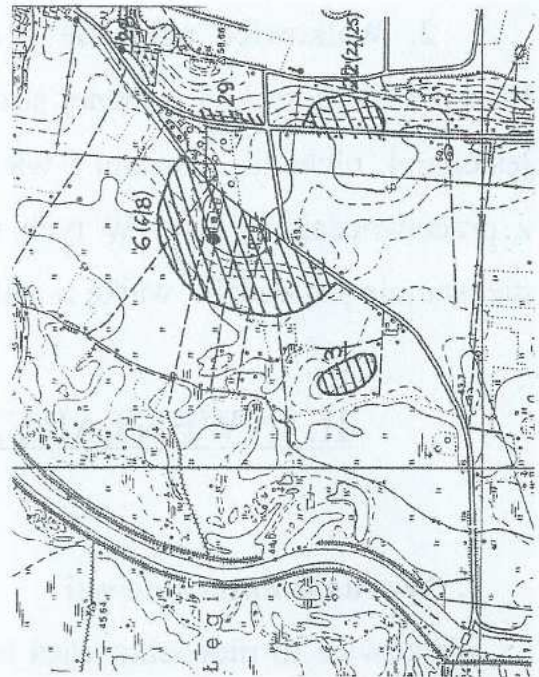
Ta atrakcyjność spowodowała, iż mówimy o bardzo długiej metryce osadniczej w przypadku Walkowic, bowiem już od czasów epoki kamienia.

Badania archeologiczne prowadzone przez trzy sezony w Walkowicach dostarczyły szereg zaskakujących odkryć:

- zarejestrowane cmentarzyska ludności kultury łużyckiej na tle kręgu

kulturowego pól popielnicowych, wykazują inność ze względu na swoje pograniczne usytuowanie,
- wpływy przeworsko – oksywskie, nadłabskie i skandynawskie – przemiany te mogły być wywołane procesami

zapożyczeń i/lub instytucji dokonujących się w strefie pogranicza na gruncie względnie stabilnego osadnictwa.

Na tym etapie rozpoznania archeologicznego bardzo trudno jest stawiać hipotezy. Dyskusja, jaka toczy się wokół zagadnień związanych procesem rozproszenia się kultury łużyckiej, genezy kultury pomorskiej, obliczem kulturowym kultury wielbarskiej, czy geneza głęboko zlatynizowanej kultury przeworskiej, zmuszają do analizy

aspektów oblicza kulturowo – osadniczego w okresie halsztackim i przedrzymskim jak i wpływów rzymskich w rejonie środkowej Noteci. Bowiem środkowa Neteć dla tej problematyki jest obszarem o szczególnej wartości poznawczej. Od najdawniejszych czasów to rzeki budowały i rozwijały osadnictwo na swych brzegach, umożliwiały kontaktowanie się różnych grup ludzkich. Neteć jest tego dowodem.

2. Środowisko przyrodnicze

Doliny i rzeki należą do najbardziej krajobrazotwórczych elementów rzeźby terenu. Szczególną rolę w ukształtowaniu tej rzeźby odgrywała i nadal odgrywa dolina Noteci. Z geologicznego punktu widzenia Pradolina Noteci jest stosunkowo młoda, bo licząca zaledwie kilkanaście tysięcy lat.

Powstawanie pradoliny Noteci było procesem niezwykle dynamicznym i gwałtownym. O usytuowaniu pradoliny i jej zachodniej orientacji zdecydowały miejsca postoju lądolodu i pochylenie terenu w kierunku północno-zachodnim. Do pradoliny woda spod lodowca (wody proglacjalne) napływała kilkoma wielkimi ciekami, a w miejscach zetknięcia krawędzie

doliny ulegały erozji. Gleby tego obszaru powstały jako wypadkowa nakładania się procesu glebowego z określoną skałą macierzystą.

Dolina Noteci, na odcinku walkowickim zwłaszcza, każdego, kto ją odwiedza wzbudza duży respekt. Obserwatora przytłacza i jednocześnie zachwyca swoim ogromem. Gospodarzy i mieszkańców obcujących z nią, na co dzień, pobudza do poszukiwań sposobów jej zagospodarowania i wykorzystania.

Wśród bujnej flory, pełni zieleni i kwiatów różnego koloru kryje się rzeka Noteć, a jej spławny szlak ujęty jest wzdłuż

jej biegu, wałami ochronnymi i na prawie całej swojej długości obsadzona szpalerami topól.

Był czas, kiedy na ziemiach rozpostartych w dorzeczu Noteci istniały potężne dziewicze lasy, ozdobione licznymi wartkimi potokami, obramowane

przepiękną i bujną roślinnością, zamieszkałe przez tysiące rozmaitego gatunku ptactwa oraz grubego dzikiego zwierza.

Obcenie dominującym krajobrazem doliny Noteci są otwarte podmokłe łąki kośne i pastwiska. Wyróżnić można dwie strefy biegnące wzdłuż doliny. Blisko koryta rzeki

znajdują się mineralne bądź mineralno-torfowe łąki, zalewane (niestety coraz rzadziej) w czasie wiosennych powodzi. Łąki te, o ile nie zostały zniwelowane (sztucznie wyrównywane), mają dość urozmaiconą rzeźbę terenu, z licznymi zagłębieniami i wzniesieniami.

Poprzecinane są gęstą siecią rowów i kanałów melioracyjnych oraz naturalnych cieków wodnych i starorzeczy. Druga strefa różni się od pierwszej głównie tym, że jest bardziej płaska i rzadko zalewana wodami rzecznyymi, a co

najwyżej lekko podtapiana. Przed zmeliorowaniem występowały tu rozległe powierzchnie otwartych turzycowisk. Blisko krawędzi doliny znajduje się strefa działania wód wyсіękowych oraz istnieją liczne doły potorfowe. W całej dolinie przeważają gleby torfowe, które

w miejscach gdzie wykonano melioracje, przekształciły się w małowartościowe mursze. Jest to jeden z największych kompleksów torfowych w Polsce.

Pomimo prowadzonych od dawna prac regulacyjnych i melioracyjnych dolina tej nizinnej rzeki jest jedną z najlepiej zachowanych bagiennych dolin rzecznych w całej zachodniej Polsce.

Wyróżnia się bardzo wysokimi walorami przyrodniczymi, stanowiąc jednocześnie największy i najważniejszy korytarz ekologiczny między Odrą i Wisłą.

FLORA

Gdy opuścimy swoje domostwo i udamy się w kierunku Noteci, która średnio jest oddalona o 1-2 km od ulicy, maluje nam się piękny obraz łąk z ogromną różnorodnością roślin. Możemy tu znaleźć kilkadziesiąt gatunków roślin, traw, drzew i krzewów. Wchodząc na łągi nadnoteckie wiosną (szczególnie w maju) mamy przed sobą ogromy, żółty

Na zdjęciu: Kuklik zwisty

dywan z mniszka pospolitego (*Taraxacum officinale*), latem przy sianokosach czuć wspaniały zapach

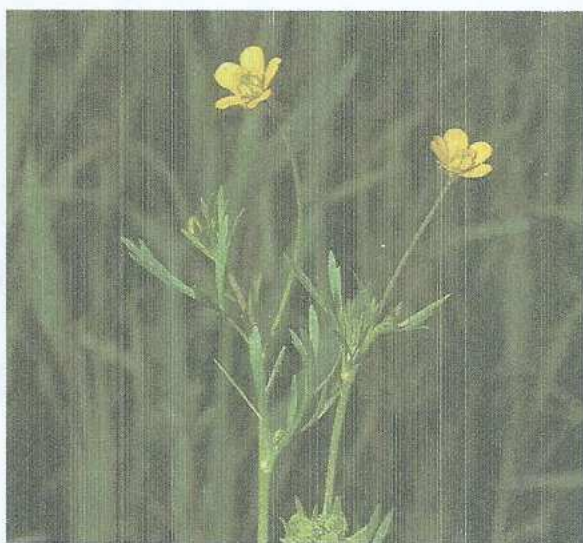
Na zdjęciu: Knieć błotna

wysuszonych traw, jesienią liście **olch szarych, brzoź, wierzb** oddają swoje piękno paletą barw żółci, czerwieni i oranżu. Na rowach melioracyjnych spotkać możemy **kuklika zwisłego** (*Geum rivale*), **niezapominajki** (*Myosotis arvensis*),

Na zdjęciu: Stokrotki

stokrotki (*Bellis perennis*), **jaskry** (*Ranunculus arvensis*, **-polny**, *R. flammula* - **plomiennik**, *R. sceleratus* - **jadowity**), **żywokost lekarski** (*Symphytum officinale*).

Na zdjęciu: Jaskry

Blżej Kanału Romanowskiego: **knieć błotną** (*Caltha palustris*), **kalinę koralową** (*Viburnum opulus*), **szakłaki**, **trzmielinę** (*Eonymus europaeus*),

Na zdjęciu: Kalina koralowa

kilka rodzajów **skrzypów**, **trzcinę**, **pałki wodne**, **kieliszniki zaroślowe** (*Calystegia sepium*).

Przy Noteci występują **firletki poszarpane** (*Lychmis flos-kukuli*), **turzyce**, **krwawnik kichawiec** (*Achillea ptarmica*), **lepiężnik różowy** (*Petasites officinalis*), **podbiał pospolity** (*Tussilago farfara*).

Oprócz licznej grupy roślin lądowych występują tu rośliny typowo wodne. W korycie starej Noteci rośnie bardzo ciekawy okaz - **grażel żółty** (*Nuphar lutea*). W licznych stawach, kanale rosną **strzałki wodne** (*Sagittaria sagittifolia*), **żabieńce babki wodne** (*Alisma plantago-aquatica*), **wiązówki**

Na zdjęciu: Arcydzięgiel litwor

blotne (*Filipendula ulmaria*), **arcydzięgiel litwor** (*Achyrocline officinalis*), **kosańce żółte** (*Iris pseudocorus*), **tataraki zwyczajne** (*Acorus calamus*).

Przy korycie Starej Noteci znajdują się bagna, siedlisko bobrów. Wiosną

można „podglądać” toki żurawi, w czerwcu udać się na pieczarki, we wrześniu wieczorową porą można nasłuchiwać z oddali rykowiska jeleni.

Na zdjęciu: Fiolki wonne

Krawędzie doliny wcale nie są uboższe w roślinność. Na licznych półkach można **ziarnopłon wiosenny** (*Ficaria verna*), **fiolki wonne** (*Viola odorata*), **szałwię łąkową**, **rokitniki** (*Hippophae rhamnoides*) i wiele innych ciekawych gatunków roślin.

Na zdjęciu: Szałwia łąkowa

Niestety w przeciągu paru lat krajobraz łąg nadnoteckich ulega zmianie, co najgorsze na niekorzyść. Ma tu miejsce zbyt duża eksploatacja łąk (wypasanie bydła, częste sianokosy), przy wątpliwym ich zasilaniu nawozami.

Łąki ulegają zachwaszczaniu i zbyt szybko rozwijają się turzyce, i inne chwasty, które nie zostawiają miejsca dla innych gatunków roślin.

Pomimo prowadzonych od dawna prac regulacyjnych i melioracyjnych dolina tej nizinnej rzeki jest jedną z najlepiej zachowanych bagiennych dolin rzecznych w całej zachodniej Polsce. Wyróżnia się bardzo wysokimi walorami przyrodniczymi, stanowiąc jednocześnie największy i najważniejszy korytarz ekologiczny między Odrą i Wisłą.

FAUNA

Tereny w dolinie Noteci zalicza się do najważniejszych ostoi fauny o randze europejskiej. Stwierdzono tu występowanie wielu rzadkich i ginących gatunków zwierząt, ale przede wszystkim jest jednak miejscem o dużym znaczeniu dla ptaków. Do tej pory zanotowano tu 240 gatunków ptaków, w tym 155 lęgowych (jest to blisko 70% ptaków gniazdujących w Polsce). Dolina Noteci stanowi ostoję dla licznych populacji lęgowych wielu gatunków zagrożonych w Polsce, a nawet w Europie.

Dość licznie, (choć ich liczebność niestety spada) gniazdują tu łąkowe kaczki - **cyranka** (*Anas querquedula*) i **plaskonos** (*Anas clypeata*), a sporadycznie także jedna z najrzadszych w Polsce kaczek – **rożeniec** (*Anas acuta*).

Na zdjęciu: Samiec cyranki

Na zdjęciu: Kaczor plaskonos

Na szczególną uwagę zasługują ptaki siewkowate, związane z otwartymi łąkami zalewowymi. Jest to jedna z najbardziej zagrożonych grup ptaków – głównie z powodu osuszania terenów

podmokłych i zamiany łąk w grunty orne. Do szczególnie cennych należy **kulik wielki** (*Numenius arquata*). Dolina Noteci jest największą jego ostoją w całej Polsce (gromadzi ponad 40% populacji lęgowej) oraz jedną z ważniejszych w Europie Środkowej. Dość licznie gniazdują tu także inne gatunki, coraz

Na zdjęciu: Czajka

rzadsze w Polsce, takie jak: **rycyk** (*Limosa limosa*), **bekas kszczyk** (*Gallinago gallinago*), **czajka** (*Vanellus vanellus*) i **krwawodziób** (*Tringa totanus*). Prawdopodobnie gniazduje tu też **dubelt** (*Gallinago media*), który właściwie wyginął już w zachodniej Polsce.

Innym siedliskiem, w którym możemy spotkać gniazda wielu rzadkich ptaków, są w dolinie Noteci zarastające doły, które powstały głównie na początku wieku oraz w latach powojennych, na skutek eksploatacji złóż torfu. Obecnie miejsca te w dużej części porastają zarośla wierzbowo-olchowe oraz bagienne

Na zdjęciu: Rycyk

brzeziny, w których gniazdują gatunki pierwotnie związane z naturalnymi

Na zdjęciu: Łabędź niemy

lasami łęgowymi. W pobliżu zarastających torfianek licznie występują takie gatunki ptaków jak: **strumieniówka** (*Locustella fluviatilis*), **świerszczak** (*Locustella naevia*), **podróżniczek** (*Luscinia svecica*), **słowik szary** (*Luscinia luscinia*), **remiz** (*Remiz pendulinus*), i **dziwonia** (*Carpodacus*

erythrinus). W przypadku tych ostatnich, dolina Noteci jest najważniejszym łęgowiskiem w Wielkopolsce, w przypadku podróżniczka także w Polsce (obok

bagien biebrzańskich i doliny Narwi). Torfianki to także miejsce gniazdowania coraz liczniejszych tutaj **żurawi** (*Grus grus*) i **labędzi niemych** (*Cygnus olor*).

Znaczna szerokość, dochodząca do kilkudziesięciu kilometrów, oraz równoleżnikowe położenie sprawiają, że dolina jest bardzo ważną trasą migracji ptaków. Jesienią każdego roku miliony ptaków przelatują tędy z lęgówisk położonych we wschodniej Europie, Skandynawii i Syberii, na zimowiska leżące w zachodniej Europie i północnej

Na zdjęciu: Żuraw

Na zdjęciu: Gęś zbożowa

Afryce. Z nastaniem wiosny niebieska wstęga Noteci, wijąca się wśród zielonych łąk, prowadzi je z powrotem na lęgówiska. Ptaki z wielu gatunków chętnie wybierają te tereny na dłuższy postój, aby odpocząć i najeść się przed dalszą podróżą.

Szczególnie licznie ptaki gromadzą się tutaj w marcu i kwietniu, w czasie wylewów rzeki. Wówczas na zatopionych łąkach zatrzymują się duże stada **labędzi niemych** (*Cygnus olor*), **gęsi zbożowych** (*Anser fabalis*) i **białoczelnych** (*Anser albifrons*), **cyraneczek** (*Anas crecca*), **świstunów** (*Anas penelope*), i **krzyżówek** (*Anas platyrhynchos*). W końcu kwietnia i w maju pojawiają się stada przelotnych **siewkowców-łęczaków** (*Tringa glareola*), **brodźców śniadych** (*Tringa erythropus*), **batalionów** (*Philomachus pugnax*) i **kszyków** (*Gallinago gallinago*).

Na zdjęciu: Krzyżówka

Dolina Noteci to także bardzo ważne miejsce bytowania innych grup

Na zdjęciu: Bóbr europejski

zwierząt, np. ryb, płazów, ssaków, oraz miejsce występowania coraz radszych zbiorowisk roślinnych, charakterystycznych dla dużych dolin rzecznych. Występuje tu bardzo liczna populacja **bobrów** (*Castor fiber*). Z przyrodniczego punktu widzenia, pełnią one w dolinie bardzo ważną funkcję, nauczyły się zapychać przepusty pod drogami, lub po prostu budują na rowach melioracyjnych i mniejszych dopływach tamy piętrzące wodę.

Od czasów dalekiej przeszłości po dziś dzień dolina nadnotecka pokryta jest gęstym dywanem roślinności. Swoistą odrębnością krajobrazową jest nasza pradolina toruńsko – eberswaldzka. Pozornie

jednostajna i płaska, pokryta jednakowym kobiercem łąk, poprzecinana rowami, kanałiami starorzeczami, obramowana wysokimi wzgórzami krawędzi – stanowi teren o nieprzeciętnych walorach krajobrazu. Jak gdyby wtórnymi formami

polodowcowymi są wydmy. Ogromny ich obszar największy w Polsce znajduje się w międzyrzeczu „warciańsko - noteckim”, w który to obręb wchodzi również nasza wioska

Walkowice. Ten obszar ciągnie się na długości 140km, a szerokość jego wynosi

15km. W zamierzchłych czasach wydmy te uformowane zostały działaniem wiatru, z piasku o średnicy 0,5mm. Ponieważ na tym obszarze przeważały wiatry zachodnie, mają one kształty paraboliczne, o wierzchołkach zwróconych na zachód. Po potężne wały wydymowe pojedyncze, bądź częściej stłoczone w istny labirynt pagórków i zagłębień o różnicy wysokościowej 15-30 m, stwarzają krajobraz o niezwykłym urozmaiceniu. Patrząc z wyższego punktu naszej okolicy zwłaszcza przy bocznym oświetleniu zachodzącego słońca, na stłoczoną gromadę pagórków odnosi się wrażenie, iż przed nami znieruchomiały ogromne fale rozkołysanego prze

burze Bałtyku. Dzisiaj tę wielką pustynię porasta sosnowy las, który jest naszego krajobrazu cechą, jak i nasze torfowiska i mokradła znajdujące dna

śródwydymowych kotlinek. Obecnie w Walkowicach dominują głównie siedliska boru świeżego, boru mieszanego oraz boru suchego.

Lasy tej części należą do III Krainy Wielkopolsko-Pomorskiej, 4 Dzielnicy

Gorzowskiej oraz Mezonejonu Puszczy Noteckiej. Obszar leśny Walkowic należy do obrębu Nadleśnictwa Sarbia.

Lasy Nadleśnictwa Sarbia, a dokładniej zasięg terytorialny kończy się właśnie na Noteci, stąd istotne bogactwo fauny w dolinie Noteci. Poza tym

północno-wschodnia część Nadleśnictwa Sarbia znajduje się na obszarze chronionego krajobrazu „Dolina Noteci”. Trzeci poziom ochrony zwierząt realizowany jest właśnie poprzez ochronę krajobrazu.

3. Klimat

Wieś Walkowice pod względem klimatycznym należy do tzw. dzielnicy nadnoteckiej, która ma charakter przejściowy między chłodną i deszczową dzielnicą pomorską a suchą i cieplejszą dzielnicą środkową. Charakterystyczne są mgły i obfite rosy potęgujące się z ustępującym latem.

Średnia temperatura roczna wynosi $+7,9^{\circ}\text{C}$, średnia ilość opadów rocznych – 575 mm, a w okresie wegetacyjnym – 390 mm. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec ze średnią temp. $+18,8^{\circ}\text{C}$ a najchłodniejszym styczeń $-2,0^{\circ}\text{C}$. Średnia prędkość wiatru wynosi 2,1 m/sek. Średnie miesięczne prędkości wiatru wahają się od 1,7 m/sek w lipcu do 2,5 m/sek w lutym i kwietniu. Średnio w ciągu roku dominują wiatry z sektora zachodniego i południowo-zachodniego.

Wieś ze względu na niską klasę gleb z przewagą piasku i żwiru stanowi znaczący obszar eksploatacji kruszywa. Grunty orne zaliczane są najczęściej do V i VI klasy bonitacji; do kompleksu żytniego i żytnio-ziemniaczanego oraz żytnio-lubinowego.

4. Społeczność wiejska

Społeczność naszej miejscowości liczy 328 mieszkańców i w opinii wielu jest dobrze zintegrowana. Własnymi siłami, z pomocą środków gminnych pomogła w budowie wodociągu, chodników jak również telefonizacji wsi. Nie szczędząc pracy i środków wybudowała i wyposażała kaplicę, w której regularnie odbywają się msze św.

Wspólnymi siłami z proboszczem parafii zagospodarowano tereny przy wiejskim cmentarzu i kaplicy, na których wybudowano Drogę Krzyżową i kapliczkę Matki Bożej. Uporządkowano też obszar dawnego cmentarza ewangelickiego.

Uporządkowany cmentarz ewangelicki

Mieszkańcy Walkowic jest to społeczność niezwykle uczynna. Gdy tylko pojawił się pomysł Proboszcza Jerzego Renke, aby na cmentarzu położyć kostkę brukową pomoc zaoferowali wszyscy mężczyźni. Prace na walkowickim

cmentarzu w niedługim czasie dobiegły końca. Mieszkańcy Walkowic przez dwa tygodnie pracowali w pocie czoła i w końcu widoczny był niesamowity efekt końcowy.

Kostka brukowa przy kaplicy

Na początku czerwca 2013 roku odbyło się otwarcie zmodernizowanej remizy OSP Walkowice. Piękna remiza to efekt pracy strażaków ochotników naszej wsi, którzy nieodpłatnie wykonywali wszystkie prace remontowe. Tego dnia odbył się także piknik strażacki dla strażaków ochotników gminy Czarnków. W uroczystości wzięli udział zaproszeni goście: wicestarosta Tadeusz Teterus, zastępca wójta gminy Czarnków Edward Kulesza, prezes ZOM-G druh Tadeusz Stachowski, wiceprezes ZOM-G druh Bogdan Tomaszewski, komendant gminny druh Tadeusz Mendyk, ks. Proboszcz Jerzy Ranke, właściciel firmy Viabud Jacek Gruszkiewicz, radny i sołtys Romanowa Górnego Leonard Busse, sołtys wsi Walkowice Wiesław Zastawny, druhny i druhowie z poszczególnych jednostek w gminie oraz mieszkańcy wsi.

Wyremontowana remiza OSP

Druh prezes Grzegorz Woźnicki oraz druhowie, którzy włożyli największy wkład pracy w remont remizy otrzymali podziękowania. Podziękowanie otrzymali również sponsorzy Jacek Gruszkiewicz, druh Włodzimierz Wylegała. Wyrazy uznania i podziękowania od wójta gminy Czarnków otrzymali prezes

ZOM-G Tadeusz Stachowski, wiceprezes ZOM-G Bogdan Tomaszewski i gminny komendant Tadeusz Mendyk.

Pod koniec roku 2013 przy Przedszkolu w Walkowicach powstał nowy plac zabaw finansowany ze środków Unii Europejskiej oraz dzięki zaangażowaniu sponsorów, a także mieszkańców naszej miejscowości. Pomysłodawcą oraz głównym wykonawcą tego przedsięwzięcia było Stowarzyszenie „Wspólna Droga”. 17.12.2013 odbyło się uroczyste otwarcie placu zabaw przy

Przedszkolu w Walkowicach.

W otwarciu placu udział wzięli zaproszeni goście: zastępca wójta P. Edward Kulesza, Radny Gminy Czarnków P. Leonard Busse, przedstawiciel Straży Pożarnej P. Ewa Miller,

P. Danuta Wiśniewska, sołtys wsi Walkowice P. Wiesław Zastawny, Dyrektor Przedszkola p. Marlena Mądrzak rodzice i dzieci. Dzięki okazanej życzliwości, pomocy finansowej i zaangażowaniu sponsorów udało się zrealizować plany i marzenia o przyjaznym i bezpiecznym dla dzieci placu zabaw na terenie naszej wsi.

5. Przestrzeń i infrastruktura techniczna

Wieś Walkowice jest jednym z sołectw najbardziej oddalonych od stołecznego miasta Czarnkowa (14km). Do wsi prowadzi droga powiatowa (powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego), która kończąc się graniczy z powiatem pilskim. Podążając dalej, przez Mirosław Ujski (10km) droga ta łączy się z drogą wojewódzką relacji Czarnków-Piła. Dostępność komunikacyjna nie jest najlepsza, jednakże wieś wyróżnia się atrakcyjnym położeniem o skoncentrowanym układzie zabudowy. Na rzece Noteć od lat funkcjonuje przeprawa promowa, która w okresie letnim (tj. kwiecień-listopad) w znacznym stopniu ułatwia przeprawę na drugą stronę rzeki, skracając tym samym dojazd do Trzcianki (7km).

Na terenie Walkowic na rzece Noteć istnieje również dobrze zagospodarowana śluza nr 13 (stopień piętrzący).

Wieś wyposażona jest w sieć energetyczną, wodociągową oraz telekomunikacyjną. Główne uliczki wiejskie pokryte są asfaltem. Z dużym udziałem pracy własnej mieszkańców, w części wsi zostały położone chodniki.

7. Dobra publiczne

- Przedszkole
- Świetlica środowiskowa,
- Kaplica,
- Remiza strażacka,
- Prom na rzece Noteć,
- Śluza (stopień piętrzący)

Budynek przedszkola

8. Dziedzictwo historyczne i kulturowe

Mieszkańcy wsi Walkowice, mimo dużego naporu germanizmu, wykazywali od zarania swego istnienia gorące umiłowanie tradycji i polskości. Pierwszą manifestacją tych uczuć był w roku 1908 strajk dzieci szkolnych, które żądały nauki w języku polskim. Strajk ten miał charakter masowy.

Drugim przejawem świadomości narodowej i pragnienia ułożenia życia w wolnej Polsce, to wybuch w 1919 roku powstania we wsi. Polacy, byli żołnierze armii pruskiej, niejednokrotnie w niemieckich mundurach, z białoczerwoną opaską na ramieniu, chwycili za broń i dnia 13 lutego, po całodziennej bitwie, oswobodzili wieś i wywiesili biało-czerwone sztandary.

Dzień 13 lutego 1919 roku został odtąd przez ludność Walkowic uznany jako dzień uzyskania niepodległości i co roku obchodzony jest jako dzień szczególnie uroczysty. Dla upamiętnienia chwalebnego zrywu Wielkopolan, 13 lutego 2001 roku został odsłonięty obelisk z tablicą upamiętniającą poległych w Powstaniu Wielkopolskim. Na tablicy znajduje się następujący napis:

„ODDALIŚCIE OJCZYŹNIE ŻYCIE,
POLSKIEJ ZIEMI KREW,
NARODOWI SERCE,
BOGU DUSZĘ”.
POWSTAŃCOM WIELKOPOLSKIM
W 82 ROCZNICĘ,
MIESZKAŃCY POWIATU.
WALKOWICE 13 LUTEGO 2001r.

Coroczną tradycją w naszej miejscowości stały się obchody upamiętniające Powstańców Wielkopolskich walczących na naszych terenach. Co roku ok. 13. lutego przy pomniku w centralnej części wioski zbierają się przedstawiciele władz gminy Czarnków, samorządu wsi Walkowice, OSP Walkowice, młodzież z Zespołu Szkół w Romanowie Dolnym im. 67. Pułku Piechoty a także inne delegacje. Przed pomnikiem składane są kwiaty, zapalone są znicze na znak pamięci o tych, którzy z narażeniem życia walczyli za wolność i Ojczyznę.

W roku 1928 odbyła się w Walkowicach wspaniała uroczystość. Wieś gościła XV Pułk Ułanów Wielkopolskich, który objął patronat nad wsią i szkołą, a jeszcze uprzednio pobrano ziemię z powstańczych pól bitewnych. Mieszkańcy Walkowic te dwa wydarzenia przeżyli bardzo głęboko, a pamięć o nich trwa do dzisiaj. Toteż ogromnym wstrząsem dla społeczności walkowickiej był 1 wrzesień 1939 roku, kiedy żołnierze hitlerowscy, biorąc odwet za Traktat Wersalski, za Powstanie Wielkopolskie, za patriotyzm polski, przy ogólnej radości i pomocy osiadłych w Walkowicach Niemców wkroczyli do wsi niosąc za sobą terror, wysiedlanie i dyskryminację wszystkich Polaków.

Do dnia dzisiejszego, w pamięci mieszkańców Walkowic pozostało okrutne morderstwo popełnione na kierowniku szkoły w Walkowicach - Stanisławie Grenclu. Bohaterska śmierć polskiego nauczyciela w dniu 20 listopada 2001 r. została udokumentowana tablicą pamiątkową na ścianie (obecnie już byłej) Szkoły Podstawowej w Walkowicach.

Miejsce to zostało uznane jako miejsce męczeństwa walkowickiej społeczności.

Spółeczność wiejska kultywuje staropolskie tradycje i podejmuje nowe przedsięwzięcia integrujące wieś.

Każdego roku w drugie święto Wielkiej Nocy młodzież wiejska przygotowuje obrzęd tzw.

„Muradyny” - Chłopcy przebrani w parę gospodarzy, dwa słomiane chochoły w towarzystwie „grajka” i

przyśpiewki ludowej odwiedzają każdą zagrodę przekazując wszystkim domownikom najlepsze

życzenia. Grupie biesiadników towarzyszą chłopcy wysmarowani sadzą, których zadaniem jest na każdym policzku pozostawić ślad

tradycji oraz wokół nich biegający tzw. „koń siwek” (chłopiec naśladowujący konika biegającego z batem), który niegrzecznym i nieposłusznym mieszkańcom „sprawia lekkie baty”.

Nawet najstarsi we wsi

ludzie nie bardzo wiedzą skąd wziął się ten dziwny zwyczaj, bo dość, że trawa, to nikt nie ma nic przeciwko temu, by był podtrzymywany. Chwała, więc młodemu, że chce jeszcze kultywować stare tradycje.

Co roku w dzień święta Trzech Króli młodzież wiejska kultywuje tradycję **kołędowania.**

- OSP co pewien czas organizuje zawody strzelania z wiatrówki,
- Rada Sołecka corocznie organizuje imprezy Dnia Dziecka, festyny sportowe itp.

III. OCENA POTENCJALNYCH MOŻLIWOŚCI WSI

(ANALIZA SWOT)

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Skoncentrowana i zwarta zabudowa wsi. 2. Korzystny stan środowiska naturalnego. 3. Duża integracja i mobilność mieszkańców m.in. OSP 4. Zadbana wieś. 5. Zasoby przyrodnicze i środowisko naturalne. 6. Wieś bogata w złoża żwiru i piasku. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Słaba dostępność komunikacyjna 2. Niska klasa gleb (V, VI) 3. Wysokie bezrobocie. 4. Brak obiektów użyteczności publicznej (sala wiejska, biblioteka) 5. Brak kanalizacji

Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Pozyskiwanie i wykorzystywanie środków z UE. 2. Zwiększenie integracji wsi. 3. Umocnienie wsi jako centrum lokalnego rozwoju 4. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej wsi 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Obawa przed odmową wsparcia finansowego dla wsi przez gminę, na realizację zaplanowanych przedsięwzięć 2. Nie wiadomo, jak mieszkańcy wsi zaangażują się w wykonywanie prac społecznych.

IV. WIZJA WSI – WIODĄCE KIERUNKI ROZWOJU

W wyniku wielu spotkań Rady Sołectkiej oraz mieszkańców wsi, na których dyskutowano o rozwoju sołectwa uznano, że naszym głównym celem, jaki chcemy osiągnąć to przede wszystkim:

- wzrost aktywności fizycznej mieszkańców wsi
- wzrost standardu i jakości życia mieszkańców
- zwiększenie atrakcyjności wsi

Wiodące kierunki rozwoju wsi:

1. Udostępnienie walorów widokowych pradoliny
2. Rozbudowa ścieżek – tras turystycznych z tworzeniem bazy noclegowo-żywnościowej dla uczestników pieszych, rowerowych wędrówek i spływów kajakowych i stateczków turystycznych po rzece Noteć
3. Rozpowszechnienie obrzędu „Muradyny”
4. Promocja sołectwa (strona internetowa, folder informacyjny)
5. Zagospodarowanie zielenią terenu wokół obiektu użyteczności publicznej
6. Budowa chodników w dalszej części wsi
7. Kontakty z dawnymi mieszkańcami Walkowic – przez Internet
8. Utworzenie „Zielonej szkoły”
9. Instalacja oświetlenia na boisku sportowym
10. Budowa placu zabaw w centrum wsi
11. Organizacja zabaw i festynów wiejskich

V. WYKAZ PLANOWANYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH
I PRZEDSIĘWZIĘĆ AKTYWIZUJĄCYCH SPOŁECZNOŚĆ
LOKALNĄ W LATACH 2015-2020

Zadanie 1

Zagospodarowanie wokół budynku turystyczno-rekreacyjnego

Zaplanowane prace:

- uporządkowanie terenu placu
- wymiana ławek
- częściowe zadaszenie placu
- wykonanie instalacji oświetlenia
- remont ogrodzenia
- remont pomieszczenia sanitarnego

Zadanie 2

Budowa boiska wielofunkcyjnego

Zaplanowane prace:

- położenie odpowiedniej nawierzchni na obecny plac
- zakup sprzętu sportowego do dyscyplin boiska wielofunkcyjnego

Zadanie 3

Plac zabaw i siłownia

Zaplanowane prace:

- uporządkowanie terenu
- rozbudowa placu zabaw oraz zakup sprzętu z atestem
- zakup sprzętu do ćwiczeń (siłownia na świeżym powietrzu)

Zadanie 4

Rozbudowa budynku rekreacyjno-turystycznego

Zaplanowane prace:

- uporządkowanie terenu wokół budynku
- remont, rozbudowa budynku
- zakup sprzętu do budynku

Zadanie 5

Rynek

Zaplanowane prace:

- uporządkowanie terenu
- zazielenienie terenu (obsadzenie terenu drzewkami i krzewami)
- wykonanie ławek
- ułożenie kostki brukowej

Sporządzone przez Grupę Odnowy Wsi Walkowice

Przewodniczący Rady
Gminy Czarnków
Henryk Miellicki